

Zatížení minulostí

aneb

**Jak by měl dnes mladý
člověk**

**shlížet k minulým
režimům**

**"Evropou obchází strašidlo - strašidlo
komunismu." Takto zní první věta
z Komunistického manifestu. Marx a Engels prý
tuto útlou boržuru o třiadvaceti stranách
dokončili zhruba ve stejné roční době, jako já
dneš píši tato slova. Změnili se pouze roky. 1868
a 2013. A přesto..po 165 letech je být jenom
první věta manifestu - zjevení ohlašujícího
dospělost nového světonázoru - aktuální.**

Jeden z palčivých problémů české společnosti byl, je a nějaký čas ještě bude, interpretace minulosti. Žádný „objektivní“ výklad dějin neexistuje, dějiny k ničemu konkrétnímu nesměřují, jak se dříve někteří lidé domnívali a obecně jsou dějiny dle aktuální potřeby velmi ohebné. Je tedy na každé jednotlivé lidské bytosti, jak s břemenem minulosti naloží a jaké stanovisko z ní vyvodí. Co ovšem začíná být skutečným problémem, je, když se určité skupině lidí začne toto právo upírat. Upírání práv je v dějinnách obecně syptomem toho, že něco není v pořádku. A ve společnosti, která ráda sebe samu označuje za „demokratickou“ by tento jev měl být až alarmující. Proč ale tedy jako mladý, čerstvě dospělý, člověk pocituji, že můj pohled na

minulý režim bývá přehlížen a bagtelizován? Že znovu existuje v moci někoho jakýsi patent na výklad dějin, který je jediný správný? A ba co víc, proč mám pocit, že tento jev poukazuje na mnohem hlubší problém v systému?

Narodil jsem se 7.1.1994 tedy pět let poté, co v Čechách skončila vláda komunistické ideologie. V té euforické době lidé stejně jako po každé revoluci dychtivě vyhlíželi světlé zítřky a s klidem v srdcích prohlašovali, že strana, která tuto ideologii prosazovala není nutné ani zakazovat. Zakázat se dá pouze něco, co je živé a přítomné, co přímo ovlivňuje životy lidí. Proč tedy zakazovat něco, co je historicky i ideologicky mrtvé, vyhaslé a co v konfrontaci s tím novým a lepším, co vytvoříme, nakonec zmizí úplně a bude existovat pouze jako smutná kapitola minulosti v učebnicích dějepisu?

Nicméně jenom a jenom holá přítomnost nás denodenně přesvědčuje o tom, jak se naši otcové a matky šeredně mýlili. Nikoliv v tom, jak měli naložit se svojí minulostí, ale v tom, jakým způsobem začali vytvářet tehdejší budoucnost - dnešní přítomnost. Dovolím si odcitovat část z povídky „Nikdo se nebude smát“ od Milana Kundery: „Člověk prochází přítomností se zavázanýma očima. Smí pouze tušit a hádat, co vlastně žije. Teprve později mu odvážou šátek z očí a on, pohlédnuv na minulost, zjistí, co žil a jaký to mělo smysl.“ Při pohledu na to, co se dnes v české společnosti odehrává je zřetelně vidět, že lidem už tento pomyslný šátek z očí dávno spadl. Porevoluční eufórie nad změnou režimu a nastolení nových pořádků znovu využila pouze úzká skupina lidí, která buďto extrémně zbohatla anebo využila revoluci jako mocenské schodiště, díky němuž vystoupala až do těch nejvyšších pater. Až nápadně to evokuje některé myšlenky z fiktivní knihy Emanuela Goldsteina „Teorie a praxe oligarchického kolektivismu“ z románu George Orwella 1984. O popularitě současných vlád není třeba dlouze se rozepisovat. Demonstrace, stále menší volební účast a průzkumy veřejného mínění mluví za vše. Stále je tu ale část lidí, které z očí tento šátek nespadol a pro jejich přání ani nespadne. Jsou to ti lidé, kteří minulý režim potřebují ke svému životu. Je to jejich hůl, o kterou se můžou opřít, když jim na záda dopadne tíha dneška. Sebeklam ukrytý v srdci především mladých lidí, kteří tvrdí, že cokoliv, co máme dnes je pořád lepší, než to co máme dnes. Je to rétorika „menšího zla“, která se tak často projevovala i při letošních prezidentských volbách.

Toto zklamání, tato frustrace z neúspěchu se musí logicky někde projevit. A bohužel místo vzrůstající celospolečenské, tvořivé energie tu máme víceméně jenom vřezabíjející apatii, apatii, na které se nedá nic stavět. A jako ve všech „špatných časech“ mají lidé tendence pohlížet zpět na to, co bylo. Často s ostalgií a silně subjektivní romantizací, ale často také zcela z pragmatických důvodů. Ona masa lidí, o které je třeba se postarat zcela logicky pohlíží zpět k časům, kdy se nemusela bát o existenční jistoty. Jeden z nejhrošších efektů osekávání sociálního státu u nás je ono nezanedbatelné procento lidí, které může být přesvědčeno, že navzdory všem hrůzám, které komunistický režim napáchal, je alespoň nenechal v těžkých uvozovkách „umřít na ulici“. Věřím v to, že je potřeba lidem, především těm starším, jejichž hlasy bývají tak často jako ty naše zlehčovány a bagatelizovány (viz. Přemluv Bábu z roku 2010), chtít rozumět. Začít chápat, proč jednají, tak jak jednají.

Je morální bídou českého veřejného prostoru, že zde začínají ve velkém bujet antikomunistické tendence, které jakoby řvali: „Dnes je to sice špatné, ale dřív to přece bylo ještě horší!“ Je to přesně tak, jak se praví ve výše zmíněném Komunistickém manifestu jenom si místo „Evropou“ změňte za „Českem“. Při pohledu na výsledky z loňských krajských voleb by tito lidé už pomalu chtěli strašit svoje děti komunismem jako dřív ti římsští strašili své Hannibalem a Archimédem. Komunistická strana u nás ale nesílí, ani nezískává na popularitě, ale pouze si na rozdíl od všech ostatních politických uskupení udržuje stálou základnu, která je navíc, na rozdíl od dnešní společnosti, ochotná volit. Jedná se pouze a jenom o nedostatek toho nového a lepšího, v co naši rodiče tak doufali. Je na nás to „nové a lepší“ vybudovat, i když se určitě všichni neshodneme na tom, co to vlastně konkrétně je. Nicméně na rozdíl od nich bychom už mohli vědět čeho se vyvarovat. Mohli bychom, nezatížení minulostí, začít konečně přetvářet tuto zemi v moderní, evropský stát. A jak, že by tedy měl mladý člověk shlížet k minulým režimům? Jak chce. Ať se nenechá otrávit poznámkami z jeho okolí, že když to nezažil, nemá co mluvit. Pokud by to vypadalo tak, jak tito lidé chtějí, neměli bychom se v dějepisu co učit a dějiny by byly bezvýznamné. A ony mají význam. Mají přesně takový význam, jakým jim přisoudíme a co si z nich odneseme. To je na každém z nás.